

Dördüncü Fəsil

PƏNCƏRƏDƏN NƏ GÖRDÜLƏR

Ondan başlayaq ki, onlar ümumiyyətlə uşaq deyildilər. Orda heç bir uşaq yox idi. Böyük və kiçik oğlanlar, atalar və babalar görünürdü. Bəlkə az sayda xalalar da vardı. Qohum olanlara oxşamırdılar, yolda oturan kim, ora-bura get-gəl edən kim. Xeyli adam vardı.

– Kimlərdi onlar? – Qretel soruşdu, qardaşı kimi onun da ağzı açıq qalmışdı. – Necə bir yerdə bura?

– Dəqiq bilmirəm, – Bruno dedi. – Amma əminəm ki, evimiz kimi bura yaxşı yer deyil.

– Bəs qızlar haradadı? – Qretel soruşdu. – Bəs analar, nənələr harda?

– Ola bilsin ki, onlar başqa yerdədirlər, – Bruno fikir yürütdü.

Qretel razılaşdı. Baxmaq istəməsə də, gözlərini or-
dan çəkə bilmirdi. Öz pəncərəsindən meşə görünürdü,
piknik üçün əla yerə oxşayırdı. Lakin evin bu tərəfin-
dən görünənsə tam fərqli bir mənzərəydi.

Əslində, ilk baxışda, hər şey gözəl görünürdü. Bru-
noya məxsus otağın pəncərəsi altında böyük bir bağ sa-
lınmışdı. Həm də çox geniş bir ərazidə, bağça çiçəklər-
lə dolu idi, yəqin kimsə başa düşürdü ki, bu yerdə çiçək
bəsləmək çox xeyirxah bir işdir. Bu, təqribən zülmətə
qər q olmuş qış gecəsində böyük bir kilsənin küncündə
şam yandırmağa bənzəyirdi.

Aralarına asfalt çıxır çəkilmiş çiçək cərgəsinin so-
nunda, hündür ağacların kölgəsində taxta skamya qo-
yulmuşdu, Qretelin ağına gəldi ki, günəşli havada
orda oturub kitab oxuyardı. Skamyanın başına lövhə
vurulmuşdu, bu məsafədən o lövhədəki təlimatı oxu-
maq mümkün deyildi. Oturacağın üzü evə tərəf idi,
adətən bu, qərribə gələ bilərdi, amma Qretel səbəbini
anlaya bilmişdi.

Lövhəli taxta skamyası olan çiçəkli bağçadan iyirmi
mil uzaqda hər şey dəyişik görünürdü. Baş hissəsi hər
iki tərəfə əyləmlə hündür tikanlı məftil hasar evə pa-
ralel şəkildə gözdən itənə qədər uzanırdı. Məftil hasar
çox hündürdü, hətta evdən də yuxarı qalxırdı. Teleqraf
dirəkləri kimi hündür ağac dirəklərə bərkidilmişdi. Ha-
sarın üstü ilə tikanlı spirallar çəkilmişdi. Tikanlı məf-

tillərə baxdıqca Qretelin içindən gözlənilməz ağır baş qaldırdı.

Hasardan sonra qumluqdu, heç bir yaşıllıq görünmürdü. Əsasən palçıqlı-qumlu sahədə kiçik komalar, böyük anbarlar və bir neçə tüstü borusundan başqa heç nə gözə dəymirdi. Ağzını açıb nəsə demək istədi, gördüklərini ifadə etmək üçün ağına heç bir söz gəlmədi.

– Görürsən? – otağın küncündə dayanan Bruno özündən çox razı halda dedi. Axı ilk dəfə kimliyindən asılı olmayaraq həmin adamları o görmüşdü, həm də bu mənzərə onun otağının pəncərəsindən görünürdü, istədiyi vaxt onlara tamaşa edə bilərdi. Burda görünən hər şey ona məxsusdu. Bir anlığa özünü gördüklərinin kralı kimi hiss etdi, bacısını isə özünün vassalı.

– Mən başa düşmədim, – Qretel dedi. – Belə iyrənc yeri kim tikib görəsən?

– Bura iyrənc yerdir, düzdür? – Bruno dedi. – Məncə, o komalar yalnız birqatlıdır. Gör necə alçaqdırlar.

– Müasir ev tikililərinə bənzəyir, – Qretel dedi. – Atam müasir şeylərə nifrət edir.

– Demək, o çox da bəyənməyəcək buranı, – Bruno dedi.

– Yox, bəyənməz, – Qretel cavab verdi. Hələ də ora baxırdı. On iki yaşı vardı, siniflərində ən ağıllı şagird idi. Bu vaxta qədər topladığı bilgi və dünya görüşü ilə

gördüklərini anlamağa çalışırdı. Nəhayət ağına bir fikir gəldi.

– Bura yəqin kənddir, – Qretel qardaşına tərəf çevrilib dedi.

– Kənd?

– Bəli, səncə elə deyil?

– Evdə olanda, Berlində, ora şəhər idi. Ona görə orda çoxlu insan və evlər, şagirdlərlə dolu məktəblər vardı. Şənbə günləri o qədər adam olurdu ki, mərkəzə doğru yerimək belə mümkün olmurdu.

– Haqlısan, – Bruno başı ilə təsdiq etdi.

– Lakin biz coğrafiya fənnindən öyrənmişik ki, kəndlərdə fermalar və heyvanlar, geniş otlaq sahələri olur. İndi gördüyümüz o insanlar kimi işləyib bizə ərzaq göndərirlər.

Qretel yenə pəncərədən lap uzaqlara boylandı. – Sahələr olmaya bilməz. Bura kənddir. Ola bilsin ki, bəlkə bura bizim istirahət evimizdir.

Bruno bir az fikirləşib cavab verdi. – Mən elə düşünürəm, – əminliklə dedi.

– Sənin doqquz yaşın var, – Qretel dedi. – Bunları sən bil bilməzsən. Mənim yaşımda bu məsələləri daha yaxşı başa düşə biləcəksən.

– Ola bilsin, düz deyirsən, – Bruno dedi, – amma əgər sən dediyin kimi, bura kənd olsaydı, gərək heyvanlar da olaydı, elə deyil?

Qretel cavab vermək istədi, amma uyğun hesab etmədi və heyvanları görmək ümidiylə yenidən pəncərədən ətrafa baxdı. Heç nə görünmürdü.

– İnəklər, donuzlar, qoyunlar, atlar olmalıdır, – Bruno dedi. – Əgər ferma olsaydı, hətta toyuqlar, ördəklər də olardı.

– Onların heç biri yoxdur, – Qretel vurğuladı.

– Əgər burda sənin dediyin kimi ərzaq məhsulu yetişdirilsəydi, – Bruno özüylə fəxr edərək sözünə davam etdi, – onda baxımlı, münbit torpaq olardı burda, elə deyil? Zibillikdə meyvə-tərəvəz yetişdirə bilməzsən.

Qretel yenə ətrafa boylandı və başıyla təsdiqlədi. Anladı ki, güclü arqumentlərin qarşısında razılaşmağa məcburdur.

– Ola bilsin ki, ferma deyil, – o dedi.

– Bəli, ferma deyil, – Bruno razılaşdı.

– Bu o deməkdir ki, bura kənd də deyil, – Qretel davam etdi.

– Hə, məncə də, – o dedi.

– Demək, bizim yay evimiz də deyil bura, – qız davam etdi.

– Məncə də, deyil.

Bruno çarpayının üstündə oturdu, bir an ağılından keçdi ki, bacısı yanında oturub qolunu boynuna dolasın və desin ki, hər şey yaxşı olacaq, o qədər yaxşı ki, heç Berlinə qayıtmaq istəməyəcəyik.

Lakin Qretel hələ də pəncərədən baxırdı, ancaq bu dəfə çiçəklərə, üstündə xəbərdarlıq lövhəsi olan oturaçağa, teleqraf dirəklərinə, məftil hasara, hasarın üstündəki spiralvari tikanlı məftillərə, alçaq evlərə baxmırdı. İnsanlara baxırdı.

– Onlar kimlərdi? – qız bir az uca səsle soruşdu və o sanki bu sualı özünə verirdi. – Onlar burda nə iş görürlər?

Bruno yerindən qalxıb bacısının yanına gəldi, çiyin-çiyinə dayanıb evlərindən iyirmi mil aralı baş verənlərə tamaşa etməyə başladılar.

Hər tərəfdə adamlar görünürdü, hündür, bəstəboy, qoca, gənc, hamısı kölgə kimi hərəkət edirdilər. Bir qrup insan bir az aralıda dayanmışdı, əllərini yanlarına sıxıb başlarını dik tutmağa çalışırdılar. Qarşılarında əsgər kimi dayanan şəxsin hərəkətlərindən hiss olunurdu ki, qışqıra-qışqıra nəsə deyir. Bəziləri zəncirvari halda bir-birinin arxasınca araba itələyə-itələyə hardansa peyda olur, komaların arasında görünməz olurdular. Digər bir qrup başqa tərəfdə daxmaların yanında dayanmışdı, başlarını yerə dikmişdilər, elə bil hansısa oyun oynayacaqdılar. Qoltuqağacı ilə dayananların çoxunun başları bintlə sarınmışdı. Bəziləri əsgərlərin əhatəsində kürəklərində yük daşıyırdı, amma hara daşdıqları görünmürdü.

Bruno və Qretel gördükləri insanlara, daxmalara tamaşa edirdilər, bəlkə də onlar minlərlə idi, hamısını bir arada görmək mümkün deyildi.

– Və hamısı bizim yaxınlığımızda yaşayır, – Qretel qaşqabaqlı halda dedi.

– Berlində bizim gözəl, sakit küçəmizdə yalnız altı ev vardı. Burda isə saysız-hesabsız. Niyə atam bura iş gəlib, belə çirkli və çoxlu qonşuları olan yerə? Bunun nə mənası vardı?

– Ora bax, – Bruno dedi və Qretel qardaşının barmağı ilə göstərdiyi istiqamətə baxdı, bir topa uşaq peyda oldu, əsgərlər onlara qışqırırdılar. Əsgərlər hər dəfə qışqıranda uşaqlar daha da bir-birinə sığınırdılar. Əsgərlərdən biri onların arasına soxulub onları dağıtdı və uşaqlar kənara çəkilib sıraya düzüldülər. Bu an əsgərlər gülüşdülər.

– Onlar elə bil hansısa oyunun məşqini edirlər, – Qretel izah verdi, uşaqlardan biri, nisbətən böyük olanı, elə onun boyda olardı, ağlayırdı.

– Sənə dedim axı, burda uşaqlar da var, – Bruno dedi.

– Mən heç belə uşaqlarla oynamaq istəməzdim, – Qretel inamlı səsle dedi. – Onlar çirklidirlər. Hilda, İzabel, Luiza hər səhər mənim kimi duşa girirlər. Bu uşaqlar sanki ömürləri boyu heç zaman duş almayıblar.

– Hər tərəf çox çirklidir, – Bruno dedi, – lakin ola bilsin ki, onların heç duşu da yoxdur?

– Axmaq olma, – Qretel dedi, hərçənd, ona dəfələrlə tapşırılmışdı ki, qardaşa “axmaq” demək olmaz. – İnsanların duşu necə olmaya bilər?

– Mən bilmirəm, – Bruno dedi. – Yəqin, isti suyu olmayanların, hə?

Qretel bir az da tamaşa edib üzünü çevirdi.

– Gedim otağıma, kuklalarımı yığım, – dedi. – Otağın mənzərəsi buradan qat-qat gözəldir.

Bunu deyib otağına doğru getdi, kiçik dəhlizi keçib otağına daxil oldu, arxasınca qapını örtüdü. Amma o, kukllarını yerbəyer etmədi. Çarpayısında oturdu, beynində çoxlu fikirlər dolaşırdı.

Qardaşı da hamısının əynində eyni cür boz zolaqlı pijama və zolaqlı kəpka, aralarında kiçik uşaqlar, atalar, babalar, dayılar və orda yaşayan digər insanlara və onların məşğuliyyətinə tamaşa edərək fikrə getmişdi, düşünürdü ki, yəqin onların heç bir qohumu yoxdur.

– Çox qeyri-adidir, – öz-özünə deyib üzünü pəncərədən çevirdi.